

J A A R V E R S L A G
Secure**Feed**
2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
-----------	---

Hoofdstuk 1

Het borgingsysteem	6
1.1 Risicobeheersing deelnemers	6
1.2 Risicobeheersing voedermiddelen	8
1.3 Leveranciers	10
1.4 Leverancier-Product-Combinaties	10

Hoofdstuk 2

De monitoring	12
2.1 Actie- en afkeurgrenzen	12
2.2 Meldingen overschrijdingen en geweigerde vrachten	14
2.3 Monitoringsplan Diervoeders	16
2.4 Dioxine-monitoring in leghennen(opfok)voeders	17
2.5 Monitoring Mycotoxinen in nieuwe oogst granen	17
2.6 Beheersing Aflatoxine B1 in maïs en maïsproducten	18
2.7 Inventarisatie <i>Salmonella</i> prevalentie	20

Hoofdstuk 3

De organisatie van SecureFeed	21
3.1 Visie en missie	21
3.2 Context wet	22
3.3 Samenwerking met GMP+ International	22
3.4 Werkterrein	22
3.5 Meerwaarde voor deelnemer en ketenpartner	22
3.6 Bestuurlijke organisatie	23
3.7 Herijking besluitvormingsprocessen	24
3.8 Secretariaat	24
3.9 Communicatie	25
3.10 Financiën	26

Voorwoord

Het belang van gezamenlijke risicobeoordeling en monitoring

De impact van de klimaatverandering is zeer uiteenlopend. Wereldwijd moeten mensen hun doen en laten veranderen. We zullen in elk geval moeten omgaan met grotere wisselingen in het weer. De invloed hiervan werd het afgelopen jaar duidelijk zichtbaar bij het waarborgen van de voedselveiligheid van diervoeders.

Bij het verwerken van de West-Europese graanoogst van 2015 bleek dat deze door gunstig weer bij de teelt en de oogst van veel betere kwaliteit was dan de oogst van een jaar eerder. Vooral in granen uit Frankrijk en Duitsland werden minder schimmelgiftstoffen in verhoogde niveaus aangetroffen, zo bleek uit het meldingenoverzicht bij SecureFeed. Deelnemers en leveranciers meldden daarentegen veel vaker verhoogde niveaus van deoxynivalenol (DON), zearalenon (ZEA) en Aflatoxine B1 in producten uit Zuidoost-Europa, Nederland en – vooral – uit Brazilië en Argentinië.

In Zuid-Amerika leidden ongunstige teeltomstandigheden ook tot ander en meer gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (pesticiden). Bovendien kunnen we dankzij moderne detectietechnieken residuen van pesticiden beter meten. Om deze redenen werden de (nultolerantie)grenswaarden voor diverse pesticiden in de EU vaker overschreden. Het zorgde voor forse verstoring van het handelsverkeer. De diervoeder- of voedselveiligheid is echter niet in het geding geweest.

Het jaar 2016 bleef zonder calamiteit voor de voedselveiligheid van diervoeders, net als 2015. De risicobeoordeling en -beheersing was goed op orde. Dat blijkt ook uit de validatie ervan, in de vorm van de gezamenlijke monitoring op aanwezigheid van ongewenste verontreinigingen. In 2016 werden meer dan 140.000 analyses uitgevoerd en in ruim 95% van de gevallen werd de onderzochte contaminant niet

aangetroffen. Bij 0,19% van de analyses werd een contaminant aangetroffen boven de actiegrens van SecureFeed. De wettelijke afkeurgrens werd bij minder dan 0,005% van de analyses overschreden.

De bovenstaande ontwikkelingen onderstrepen het belang en de gunstige resultaten van gezamenlijke risicobeoordeling en monitoring. Het aantal deelnemers van SecureFeed nam toe met 98 bedrijven tot een totaal van 384 in 2016. Gezamenlijk vertegenwoordigen zij een inkoop van 22,1 miljoen ton aan diervoederproducten, bij 1.215 leveranciers en in totaal bijna 6.750 Leverancier-Product-Combinaties (LPC's). De sterke groei in 2015 kreeg een vervolg aan het begin van 2016, om in de loop van het jaar af te vlakken.

SecureFeed breidde het secretariaat uit, omdat het grotere deelnemersveld meer werkzaamheden met zich meebrengt. Ook vond een herijking van de besluitvormings- en werkprocessen plaats. Meer dan voorheen gaat SecureFeed de nadruk leggen op de activiteiten en de informatievoorziening die toegevoegde waarde hebben voor de risicobeoordeling en -beheersing van haar deelnemers. De groei van het aantal deelnemers leidde tot hogere inkomsten dan verwacht en een positief financieel resultaat. Dat vloeit deels terug naar de deelnemers, naar rato van hun bijdrage.

Frank Jorna, directeur SecureFeed

Het borgingssysteem

Hoofdstuk 1

De kern van het werk van SecureFeed is het ontwikkelen en beheren van een hoogwaardig collectief systeem voor risicobeoordeling en monitoring van grondstoffen en de leveranciers ervan. Bedrijven die voedermiddelen, mengvoeders en toevoegingsmiddelen rechtstreeks leveren aan veehouders, werken via SecureFeed samen aan die risicobeoordeling en monitoring. Dit hoofdstuk geeft toelichting op het borgingssysteem van SecureFeed, dat zich uitstrekt over de deelnemers, de diervoedergrondstoffen die zij inkopen en de leveranciers ervan.

1.1 Risicobeheersing deelnemers

Deelname aan SecureFeed is gebonden aan voorwaarden. De stichting accepteert alleen bedrijven die rechtstreeks leveren aan veehouders en als juridische entiteit zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (of een buitenlandse evenknie). Daarnaast is voor acceptatie vereist dat het bedrijf gecertificeerd is volgens GMP+ Feed Safety Assurance (GMP+FSA) of een gelijkwaardig kwaliteitsschema. Een andere voorwaarde is dat het diervoederbedrijf een productaansprakelijkheidsverzekering heeft.

De eerste fase van het proces tot toetreding is een inhoudelijke documentenbeoordeling. Na een akkoord krijgt het bedrijf de status van aspirant-deelnemer. Vervolgens krijgt het bedrijf de gelegenheid alle diervoeders die het levert aan veehouders, in de databank van SecureFeed in te voeren, evenals zijn leveranciers van diervoeder(grondstoffen). SecureFeed beoordeelt vervolgens alle Leverancier-Product-Combinaties (LPC's). Ook vindt een beoordeling op locatie bij het bedrijf plaats door een Certificerende Instelling.

Als deze tweede fase van het acceptatieproces met goed gevolg is doorlopen, en de deelnemerskosten zijn betaald, accepteert SecureFeed het bedrijf als volledig deelnemer. De meer gedetailleerde weergave van de toetredingsprocedure is te vinden op de website.

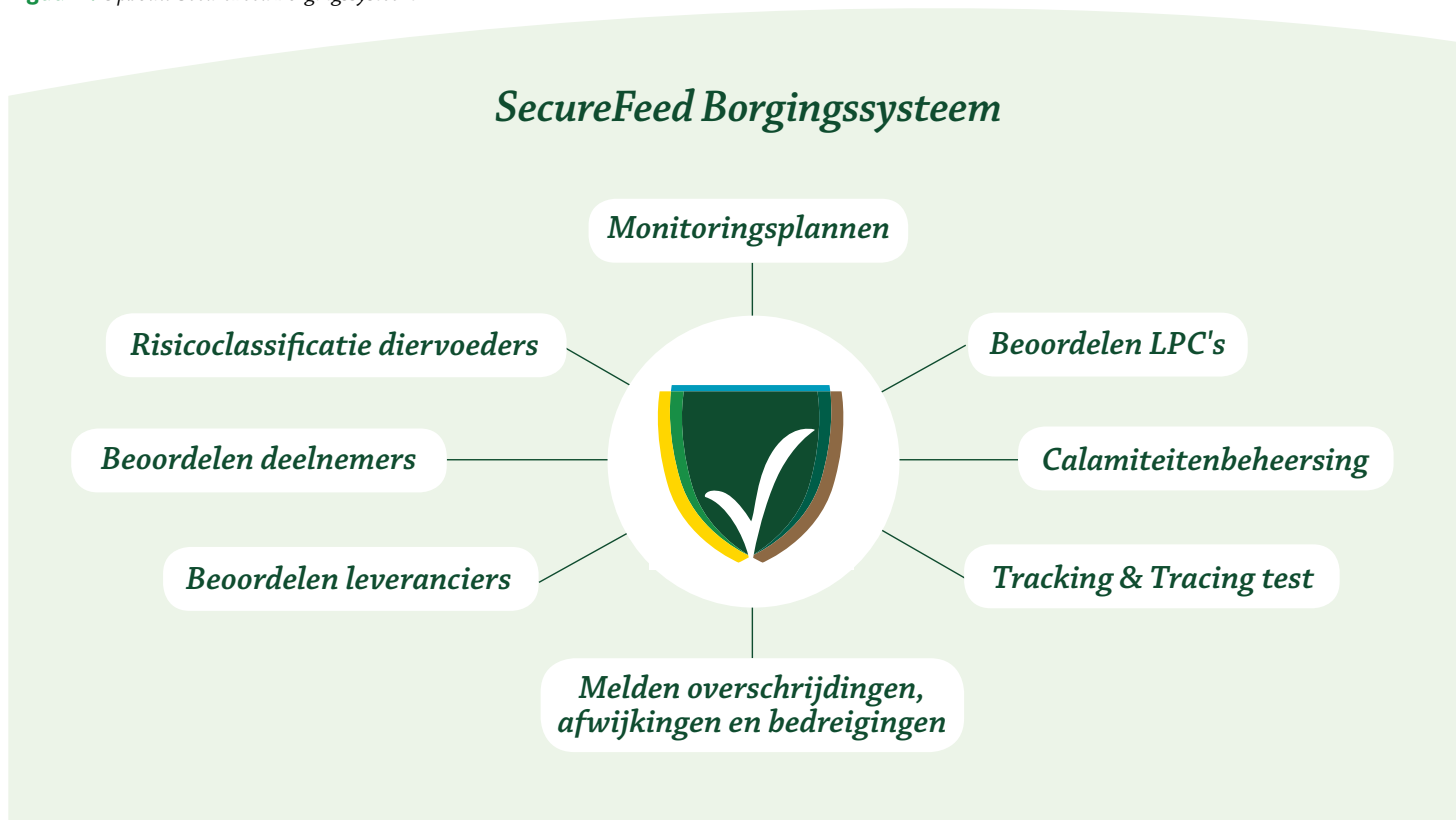
— <http://www.securefeed.eu/deelnemers>

1.1.1 Deelnemersreglement en Kwaliteitshandboek

Deelname aan SecureFeed brengt rechten en plichten met zich mee. Die staan samengevat in het openbare Deelnemersreglement. Het eerste deel van het reglement bevat een beschrijving van de organisatie van SecureFeed en benoemt de voorwaarden voor deelname. Het tweede deel geeft een toelichting op diverse onderdelen van het SecureFeed Borgingssysteem. (zie *figuur 1*) Het derde deel geeft uitleg over verbeterpunten, geschillen, sancties en vertrouwelijkheid.

De activiteiten van SecureFeed zijn meer in detail uitgewerkt in het Kwaliteitshandboek. Dat is gebaseerd op de ISO 9001-norm en geeft voor (aspirant)deelnemers inzicht in de processen van de organisatie. Met het ondertekenen van de

Figuur 1. Opbouw SecureFeed Borgingssysteem

deelnemersovereenkomst verklaren de deelnemer en SecureFeed wederzijds dat zij zich houden aan de voorwaarden van het SecureFeed Borgingssysteem, zoals beschreven in het Deelnemersreglement en het Kwaliteitshandboek van SecureFeed.

— <http://www.securefeed.eu/deelnemers/deelnemersreglement>

1.1.2 Procedure toezicht

Het Deelnemersreglement bepaalt onder meer dat controles en audits worden verricht bij deelnemers om na te gaan of zij zich houden aan de (kwaliteits)eisen van het borgingssysteem van SecureFeed. Externe controle instanties voeren de controles en audits bij deelnemers uit. Ieder jaar stelt de werkgroep Deelnemersbeoordeling vast welke Certificerende Instellingen (CI's) deze kunnen uitvoeren. In 2016 is 100% van de geplande deelnemersaudits uitgevoerd. Een controle vindt plaats volgens vastgestelde procedures met bijbehorende checklist, die staan beschreven in het Toetsingskader Deelnemersaudit. Naast de basischecklist wordt ieder jaar een aantal specifieke aandachtspunten aan de controlelijst toegevoegd. In 2016 lag de focus van de deelnemersaudits op het volgen en naleven van de basisprocedures van SecureFeed en het collectieve monitoringsprogramma.

1.1.3 Sanctiebeleid

Als een deelnemer niet voldoet aan de verplichtingen, dan volgen sancties. Dit kan aan de orde zijn als een aangesloten bedrijf Leverancier-Product-Combinaties inkoop die niet zijn aangemeld en goedgekeurd. Of als een deelnemer niet tijdig een melding maakt van analyseresultaten die uitwijzen dat bij een voedermiddel(grondstof) een actie- of afkeurgrens van SecureFeed is overschreden.

De Raad van Bestuur of de directeur van SecureFeed kan besluiten of een situatie aanleiding geeft tot het opleggen van een sanctie aan een deelnemer. Die sancties variëren van een waarschuwing tot het opzeggen van deelname. Voor de uiterste sanctie is de Raad van Toezicht bevoegd om een bindend advies te geven aan de Raad van Bestuur, na de Technische Commissie te hebben gehoord. De werkwijze bij sancties staat beschreven in het Deelnemersreglement. In 2016 zijn er slechts lichte overtredingen geconstateerd, waarbij corrigerend is opgetreden.

1.1.4 Aantal deelnemers

In het jaar 2016 nam het aantal deelnemers met 98 toe. Deze groei overtrof de verwachting, die was geschat op 50 nieuwe deelnemers. Gedurende het jaar vlakke de groei af.

Deze trend zal naar verwachting doorzetten in 2017, zodat een stabiel aantal deelnemers ontstaat. (zie figuur 2) Naast 384 deelnemers heeft SecureFeed 125 clusterdeelnemers. Dit zijn (Welkoop)winkels die vallen onder het cluster Welkoop Retail BV.

1.1.5 Segmentatie deelnemers

De diversiteit onder deelnemers van SecureFeed is groot, zowel in omvang als in bedrijfsactiviteiten. In 2016 deelde SecureFeed haar deelnemers in naar bedrijfsactiviteiten, met als doel om beter aan te sluiten op de verschillende groepen deelnemers. De indeling naar bedrijfsactiviteiten is gebaseerd op de volgende elementen:

- GMP-scope.
- LPC's in combinatie met tonnages, vastgelegd in de databank.

De grootste groep deelnemers bestaat uit (fourage)handel in voedermiddelen, gevolgd door handel in mengvoeders & voedermiddelen. Totaal zijn er 301 deelnemers die handelen en 83 deelnemers die produceren. (zie figuur 3) In totaal kochten de deelnemers gezamenlijk een totale hoeveelheid van 22,2 miljoen ton aan producten in (op basis van 88% droge stof). Hiervan kochten de Producenten Mengvoeders veruit het meest in: 16,9 miljoen ton. (zie figuur 4)

1.2 Risicobeheersing voedermiddelen

Deelnemers mogen alleen diervoeders (fourageproducten, droge en vochtrijke voedermiddelen, toevoegingsmiddelen, voormengsels en mengvoeders) aankopen, nadat SecureFeed de risico's heeft beoordeeld en ze heeft toegevoegd aan de

databank met geaccepteerde Leverancier-Product-Combinaties. SecureFeed kent aan elk diervoeder een risico-klasse toe, Laag, Midden of Hoog.

Die klasse is gebaseerd op:

- De risicobeoordeling van een diervoeder voor diverse contaminanten.
- De score van een diervoeder op voedselintegriteit.

1.2.1 Risicoclassificatie en indeling voedermiddelen

Afhankelijk van het resultaat van de monitoring (bemonstering en analyseresultaten), meldingen en andere relevante informatie, kan de risicobeoordeling per contaminant veranderen, en daarmee ook de risicoklasse van een diervoeder. Het volledige overzicht van de risicoclassificatie is weergegeven op de website van SecureFeed. Tenminste eenmaal per jaar wordt dit herzien. (zie figuur 5)

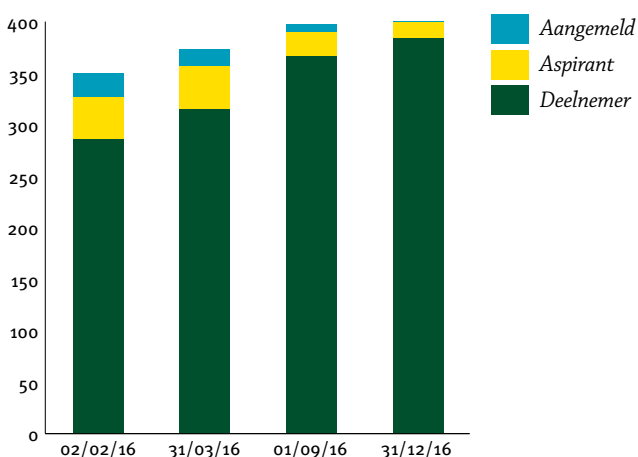
Het SecureFeed Monitoringsplan is gebaseerd op de risicobeoordeling per contaminant en het totale inkoopvolume per diervoeder. De risicoklasse van een diervoeder is leidend voor uitvoering van de beoordeling van leveranciers van de betreffende diervoeders.

— <http://www.securefeed.eu/borgingssysteem/risicoclassificatie-diervoeders>

1.2.2 Risico's naar productgroep

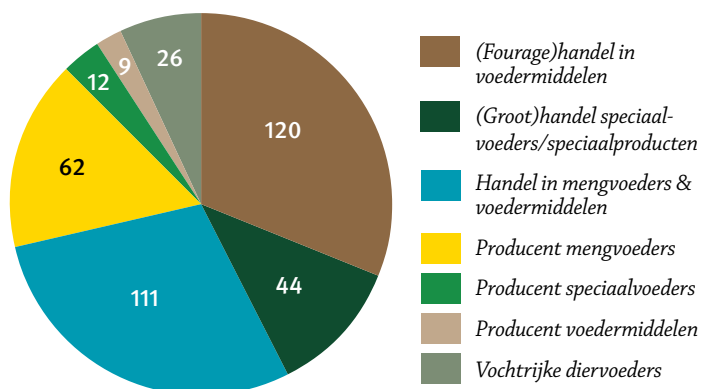
Vooral dioxine en dioxine-achtige PCB's, zware metalen, pesticiden en mycotoxinen vormen een gevaar in een brede range diervoeders. (zie tabel 1)

Figuur 2. Verloop van het aantal (aspirant-)deelnemers in 2016

* Plus 125 clusterdeelnemers, zijnde Welkoopwinkels in het cluster Welkoop Retail BV.

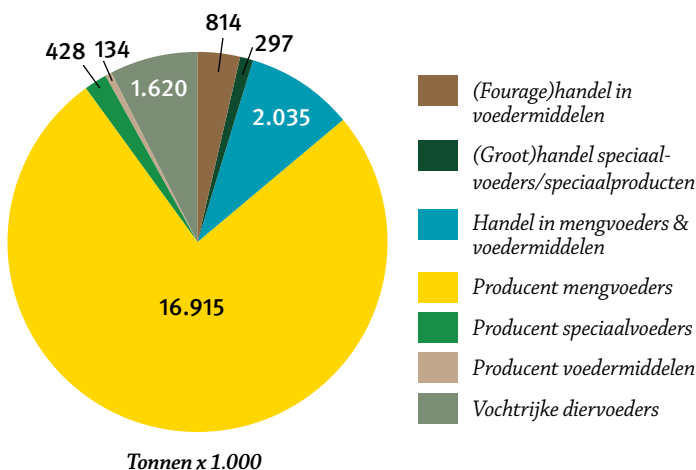
Figuur 3. Deelnemers SecureFeed naar bedrijfsactiviteit (2016)

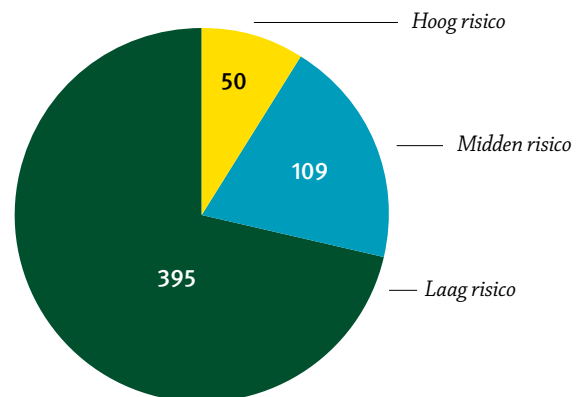
Tabel 1. Meest voorkomende risico's in verschillende productgroepen in 2016

Productgroep	Aantal producten	Contaminant 1	Aantal dat scoort op contaminant 1	% dat scoort op contaminant 1	Contaminant 2	Aantal dat scoort op contaminant 2	% dat scoort op contaminant 2	Contaminant 3	Aantal dat scoort op contaminant 3	% dat scoort op contaminant 3
Mineralen	32	Dioxinen en dioxineachtige PCB's	29	91	Zware metalen	29	91	nvt	nvt	nvt
Dierlijke producten (excl. oliën en vetten)	35	AMGB's en hormonen	20	57	Salmonella	17	49	Pesticiden	9	26
Granen, (oliehoudende) zaden en peulvruchten	45	Pesticiden	29	64	Mycotoxinen (uitgezonderd Aflatoxine B1)	27	60	Aflatoxine B1	14	31
(Bij)producten van granen en peulvruchten	83	Mycotoxinen (uitgezonderd Aflatoxine B1)	65	78	Pesticiden	51	61	Aflatoxine B1	31	37
(Bij)producten van oliehoudende zaden	34	Salmonella	25	74	Pesticiden	20	59	Aflatoxine B1	11	32
Oliën en vetten	62	PCB's	46	74	Dioxinen en dioxineachtige PCB's	42	68	Pesticiden	40	65
Knollen, wortels, groenten en fruit en hun (bij-)producten	67	Zware metalen	22	33	Dioxinen en dioxineachtige PCB's	12	18	Pesticiden	9	13
Overige producten	14	Zware metalen	5	36	Dioxinen en dioxineachtige PCB's	5	36	Pesticiden	4	29
Voedergewassen, ruwvoerders en vezelrijke producten	45	Zware metalen	26	58	Pesticiden	23	51	Mycotoxinen (uitgezonderd Aflatoxine B1)	21	47
Toevoegingsmiddelen, voormengsels en mengvoerders	137	Dioxinen en dioxineachtige PCB's	44	32	Zware metalen	43	31	Pesticiden	11	8

Figuur 4. Ingekochte tonnages per groep deelnemers (o.b.v. 88% droge stof)

Figuur 5. Verdeling van diervoeders naar risicoklasse

1.3 Leveranciers

1.3.1 Aantal en herkomst leveranciers

Deelnemers melden nieuwe leveranciers aan in de databank van SecureFeed. SecureFeed beoordeelt of de leverancier gecertificeerd is of deze kan worden toegelaten tot SecureFeed. Eind 2016 bevatte de databank 1.215 leveranciers. Evenals in 2015 is bijna 40% afkomstig uit Nederland, bijna een kwart uit Duitsland en ruim 20% uit België. (zie tabel 2)

1.3.2 Risicoclassificatie en indeling leveranciers

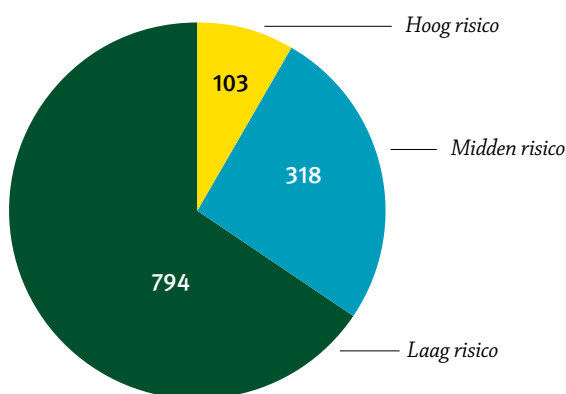
SecureFeed deelt leveranciers in naar risicoklasse. De indeling hangt samen met de risicoclassificatie van de producten die de betreffende leverancier levert. Bevat zijn assortiment minimaal één product uit risicoklasse Hoog, dan valt ook de leverancier in die klasse. (zie figuur 6)

1.3.3 Audits leveranciers

SecureFeed voert wereldwijd audits uit bij leveranciers van (grondstoffen voor) diervoeders. Dit auditprogramma richt zich vooral op leveranciers van diervoeders en de voorschakels/producenten in de productieketen die vallen in de risicoklassen Midden en Hoog. Leveranciers en producenten van bewerkte producten uit risicoklasse Hoog krijgen een audit voorafgaand aan acceptatie en vervolgens met een driejaarlijkse frequentie. Ook voorschakels/producenten van producten in de risicoklassen Midden en Laag worden indien relevant bezocht. Daar waar het gaat om geïmporteerde diervoeders in de risicoklasse Midden of Laag van buiten de EU, vindt de audit veelal plaats bij de Nederlandse of Europese vestiging van de betreffende importeur.

In 2016 voerde SecureFeed 121 leveranciersaudits uit. Dit betekent dat 97% van de doelstelling is behaald. Van de

Figuur 6. Indeling leveranciers naar risicoklasse

Opmerkingen:

- 35 van de 103 leveranciers **Hoog risico** leveren maïs onbewerkt

- 109 van de 318 leveranciers **Midden risico** leveren maïs onbewerkt

bezochte bedrijven, leveren er 90 rechtstreeks aan deelnemers van SecureFeed. De andere 31 zijn zogeheten voorschakels, dat wil zeggen zij leveren aan de leveranciers van SecureFeed-deelnemers. SecureFeed bezocht 108 bedrijven voor een reguliere leveranciersaudit. Daarnaast zijn 13 bedrijven bezocht naar aanleiding van een overschrijding van de norm voor een contaminant, na een melding over een onregelmatigheid of wegens een andere specifieke aanleiding. (zie tabellen 3 t/m 5)

Een auditteam bestaat uit een lead-auditor en een co-auditor. De auditoren die de audits uitvoerden, waren allemaal werkzaam bij deelnemers van SecureFeed. De 121 leveranciersaudits zijn uitgevoerd door 25 lead-auditoren en 42 co-auditoren. Deze auditoren zijn werkzaam bij 53 verschillende deelnemers. (zie tabel 6)

1.3.4 Witness-audits

In 2016 zijn 22 leveranciersaudits gemonitord. Dit is 92% van de doelstelling. De monitoringsauditoren geven aan dat het niveau van de audits goed is en noemen als positieve punten:

- Voldoende branchekennis.
- Diepgaande audits op de door SecureFeed benoemde risico's in de risicoclassificatie.
- Voldoende kennis van de SecureFeed-systemen.
- Auditoren bereiden zich goed voor.
- Communicatieve vaardigheden zijn voldoende.

Er zijn concrete punten vastgesteld om de effectiviteit van de audits op een aantal punten te verbeteren. Het betreft de agenda van de audit, standaardisatie van opening en sluiting, kennis van het toetsingskader, gradatie van tekortkomingen, steekproeven, de bedrijfsrondgang en de rol van de co-auditor. Tweemaal per jaar organiseert SecureFeed een harmonisatiebijeenkomst voor lead-auditoren en jaarlijks een opleidingsdag waarin onder andere deze verbeterpunten worden besproken.

1.4 Leverancier-Product-Combinaties

Deelnemers voeren al hun Leverancier-Product-Combinaties (kortweg LPC's) in de databank van SecureFeed in. Het 'product' staat hier voor een ingekocht diervoeder. SecureFeed beoordeelt de leveranciers, de diervoeders en de LPC's. Pas nadat een LPC is beoordeeld en is goedgekeurd, mag de deelnemer het product kopen, innemen, verwerken en verkopen. In totaal stonden eind 2016 circa 6.750 beoordeelde LPC's in de databank met geaccepteerde Leverancier-Product-Combinaties. (zie tabel 7 en figuur 7)

Tabel 2. Overzicht herkomst leveranciers van deelnemers SecureFeed

Land	Aantal leveranciers	Land	Aantal leveranciers
Nederland	461	Ierland	3
Duitsland	303	Slowakije	3
België	245	Bulgarije	2
Frankrijk	83	Griekenland	2
Ver. Koninkrijk	22	Australië	1
Polen	18	Cyprus	1
Italië	11	India	1
Denemarken	9	Litouwen	1
Spanje	9	Maleisië	1
Zweden	9	Noorwegen	1
Zwitserland	6	Singapore	1
Oostenrijk	5	Tjechië	1
Hongarije	4	Turkije	1
Luxemburg	4	Ver. Staten	1
China	3		
Finland	3	Totaal	1.215

Tabel 3. Aantal uitgevoerde audits naar land in 2016

Land**	Aantal leveranciers	Aantal voorschakels*
België	16	1
Denemarken	1	
Duitsland	24	2
Finland		1
Frankrijk	4	4
IJsland		4
Indonesië		7
Marokko		2
Nederland	41	5
Polen	3	2
Spanje		2
Tsjechië		1
Zwitserland	1	
Totaal	90	31

* Voorschakels betreffen in dit overzicht de initiële producenten van het diervoeder

** Betreft locatie bezochte vestiging; bij een deel van de leveranciers omvat de audit importproduct in de risicoklasse Midden of Laag van buiten de EU.

Tabel 4. Aantal uitgevoerde audits naar risicoklasse in 2016

Risicoklasse	Aantal leveranciers	Aantal voorschakels*
Hoog risico	25	24
Midden risico	40	4
Laag risico	25	3
Totaal	90	31

* Voorschakels betreffen in dit overzicht de initiële producenten van het diervoeder

Tabel 5. Aantal uitgevoerde audits naar aanleiding in 2016

Aanleiding audit	Aantal leveranciers	Aantal voorschakels*
Regulier	80	28
Specifiek	10	3
Totaal	90	31

* Voorschakels betreffen in dit overzicht de initiële producenten van het diervoeder

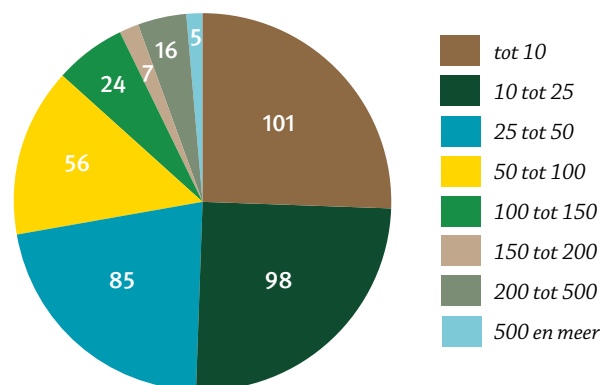
Tabel 6. Aantal deelnemers dat lead- en/of co-auditoren leverde in 2016

	Aantal deelnemers
Leverde lead- en co-auditoren	4
Leverde lead-auditoren	15
Leverde co-auditoren	34

Tabel 7. Aantal Leverancier-Product-Combinaties (LPC's)

Totaal en onderlinge leveringen	Aantal
Totaal aantal LPC's	6.749
Deelnemersleveringen onderling	2.540

Figuur 7. Overzicht aantal LPC's per deelnemer

De monitoring

Hoofdstuk 2

Deelnemers van SecureFeed nemen tal van maatregelen om in hun bedrijfsvoering risico's onder controle te brengen. De teelt, productie, verwerking, opslag en transport van diervoeders kunnen complexe processen zijn. De deelnemers hebben daarbij deels te maken met factoren die niet volledig zijn te beheersen, zoals weersinvloeden en menselijke fouten. Risicoanalyses en beheersmaatregelen geven geen 100% garantie op de borging van de diervoeder- en voedselveiligheid. Daarom is monitoring op het effect van de risico-beheersing een belangrijk deel van het borgingssysteem van SecureFeed.

Monitoringsresultaten van analyses van voedermiddelen of grondstoffen kunnen leiden tot (extra) maatregelen. Bij afwijkende waarden kan bijvoorbeeld worden besloten dat een voedermiddel niet vervoerd kan worden aan specifieke diergroepen of dat het product helemaal niet bruikbaar is als diervoeder.

2.1 Actie- en afkeurgrenzen

Net als bij voedsel voor humaan gebruik, zijn ook bij diervoeders voor veel stoffen wettelijke normen vastgesteld voor ongewenste niveaus van verontreinigingen. De diervoedersector werkt voor een aantal stoffen met specifieke normen via het private certificatieschema GMP+ FSA. Daarnaast hanteert SecureFeed eigen (bovenwettelijke) normen.

SecureFeed onderscheidt actiegrenzen en afkeurgrenzen. Een afkeurgrens is een concentratie van een bepaalde contaminant waarbij de betreffende (grondstof)partij ongeschikt is voor gebruik als diervoeder voor alle of voor specifieke diervoedertoepassingen. Vaak moet die partij uit de voedselproductieketen worden verwijderd als de

afkeurgrens is overschreden. Afkeurgrenzen zijn in veel gevallen gebaseerd op wettelijke en sectorale (GMP+ FSA) normen, en zijn deels bovenwettelijk. SecureFeed stelt die bovenwettelijke normen vast in afstemming met partners in de dierlijke productieketen.

Actiegrenzen liggen doorgaans op 75% van de afkeurgrens. Deze contaminantniveaus zijn vastgesteld in overleg met de diervoedersector, leverancier(s) en/of afnemer(s). Als een analyse een overschrijding van een actiegrens uitwijst, dan volgen de volgende acties:

- Onderzoek naar de oorzaak van de contaminatie.
- Maatregelen om de oorzaak weg te nemen of te beperken.

Met die vroegtijdige maatregelen is te voorkomen dat het tot overschrijding van een afkeurgrens komt, waarbij de diervoeder- of voedselveiligheid in het geding kan zijn. Het overzicht van actie- en afkeurgrenzen is opgenomen in het Kwaliteitshandboek van SecureFeed. Dit wordt minimaal jaarlijks herzien. Dat gebeurt vaker als dat nodig is, zoals bij wijziging van de wettelijke of GMP+ FSA normen. Resultaten van analyses in het monitoringsprogramma kunnen ook aanleiding geven om afkeur- of actiegrenzen te herzien. (zie tabel 8)

Tabel 8. Overzicht actie- en afkeurgrenzen per 20 september 2016

<i>Contaminanten</i>	<i>Afkeurgrens</i> ^{1,2}	<i>Actiegrens</i> ^{1,2}
Alle contaminanten genoemd in bijlage 1 van Richtlijn 2002/32/EG m.u.v.: dioxinen, DL PCB's en non-DL PCB's, Aflatoxine B1 (normen: ook in GMP+ BA1 of GMP OVOCOM BT01)	Wettelijke afkeurgrens	75% van de wettelijke afkeurgrens
Dioxinen, DL PCB's en non-DL PCB's (Richtlijn 2002/32/EG) (m.u.v. dioxinen in leghennen(opfok)voeders)	Wettelijke afkeurgrens	Wettelijke actiegrens
Dioxinen In leghennen(opfok)voeders	Wettelijke afkeurgrens	0,4 ng WHO PCDD/F-TEQ/kg
Aflatoxine B1 In melkveevoeders (mengvoeders en enkelvoudige aflevering aan veehouders)	0,0025 mg/kg	0,002 mg/kg
Aflatoxine B1 In overige diervoederproducten	Wettelijke afkeurgrens	0,0025 mg/kg
Pesticiden zoals omschreven in Richtlijn 2002/32/EU en Verordening (EG) Nr. 396/2005 http://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/public/?event=pesticide.residue.selection&language=NL	Wettelijke afkeurgrens	Actiegrens SecureFeed gelijk aan wettelijke afkeurgrens
Pesticiden zoals omschreven in Richtlijn 2002/32/EU en Verordening (EG) Nr. 396/2005 http://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/public/?event=pesticide.residue.selection&language=NL In biologisch gecertificeerde diervoeders	Wettelijke afkeurgrens	0,01 mg/kg
Bovenwettelijke normen zoals vastgelegd in GMP+ BA1 of GMP OVOCOM BT01 (m.u.v. pH, natrium, kalium, chloride en sulfaat)	GMP+ afkeurgrens	GMP+ actiegrens Indien deze ontbreekt: 75% van de GMP afkeurgrens
Deoxynivalenol (DON), Zearalenon, Ochratoxine A In mengvoeders en voedermiddelen (geleverd aan de veehouder voor directe vervoeding) (GMP+ BA1 of GMP OVOCOM BT01)	GMP+ afkeurgrens	GMP+ actiegrens Indien deze ontbreekt: 75% van de GMP+ afkeurgrens
Deoxynivalenol (DON) In voedermiddelen voor verwerking in mengvoeders		2,5 mg/kg
Zearalenon (ZEA) In voedermiddelen voor verwerking in mengvoeders		0,25 mg/kg
Ochratoxine A (OTA) In voedermiddelen voor verwerking in mengvoeders		0,125 mg/kg
Fumonisine B1 + B2		15 mg/kg
T2 + HT2		Maalderijprod. haver: 2 mg/kg Overige graanprod.: 0,5 mg/kg Mengvoeders: 0,25 mg/kg
Salmonella ³	Aanwezigheid in 25 g van de serotypen: - <i>Salmonella</i> Enteritidis - <i>Salmonella</i> Typhimurium - <i>Salmonella</i> Hadar - <i>Salmonella</i> Infantis - <i>Salmonella</i> Virchow - <i>Salmonella</i> Java	Aanwezigheid in 25 g (alle serotypen dienen gemeld te worden)

1. Afkeurgrenzen voor voedermiddelen, toevoegingsmiddelen, voormengsels, mengvoeders. Actiegrenzen voor voedermiddelen, toevoegingsmiddelen en voormengsels tenzij anders vermeld.

2. Wat als norm ontbreekt? Voor contaminanten in producten waarin deze niet zijn genormeerd, wordt de norm afgeleid van vergelijkbare producten waarvoor wel een norm bestaat.

3. Salmonella; overige maatregelen. Voor Belgische bedrijven geldt dat iedere constatering van Salmonella aan het FAVV moet worden gemeld.

Zie hiervoor tevens: http://www.favv.be/plantaardigeproductie/omzendbrieven/_documents/2010-06-11_Salmonellaindiervoedersomzendbrief.pdf

— <http://www.securefeed.eu/borgingssysteem/actie--en-afkeurgrenzen>

2.2 Meldingen overschrijdingen en geweigerde vrachten

Voor deelnemers van SecureFeed geldt een meldplicht bij situaties waarbij de veiligheid van diervoeders en/of voedsel in het geding kan zijn of kan komen. Als bijvoorbeeld uit analyses blijkt dat een waarde voor een stof een actie- of afkeurgrens overschrijdt, meldt de deelnemer dit rechtstreeks bij SecureFeed via de SecureFeed databank. Daarop kan SecureFeed actie ondernemen, bijvoorbeeld door andere deelnemers en ketenpartners te waarschuwen. Zo zijn (verhoogde) risico's voor de diervoeder- en voedselveiligheid tijds in te perken en te voorkomen.

SecureFeed geeft de meldingen een kwalificatie, afhankelijk van de (mogelijke) impact van de situatie: Signaal, Alert, Geweigerde vracht of Calamiteit.

Deze hebben de volgende consequenties:

- Bij een 'Signaal' kan het betrokken individuele bedrijf met eigen (extra) maatregelen de gevolgen van het probleem beheersen.
- In het geval van een 'Alert' zijn bij meer diervoederbedrijven extra waakzaamheid en soms aanvullende maatregelen vereist.
- Bij een 'Geweigerde vracht' is de (handels)kwaliteit het probleem, niet de veiligheid.
- Een 'Calamiteit' heeft de meeste impact en treft ook andere ketenschakels.

De meldplicht geldt onder meer bij de volgende situaties:

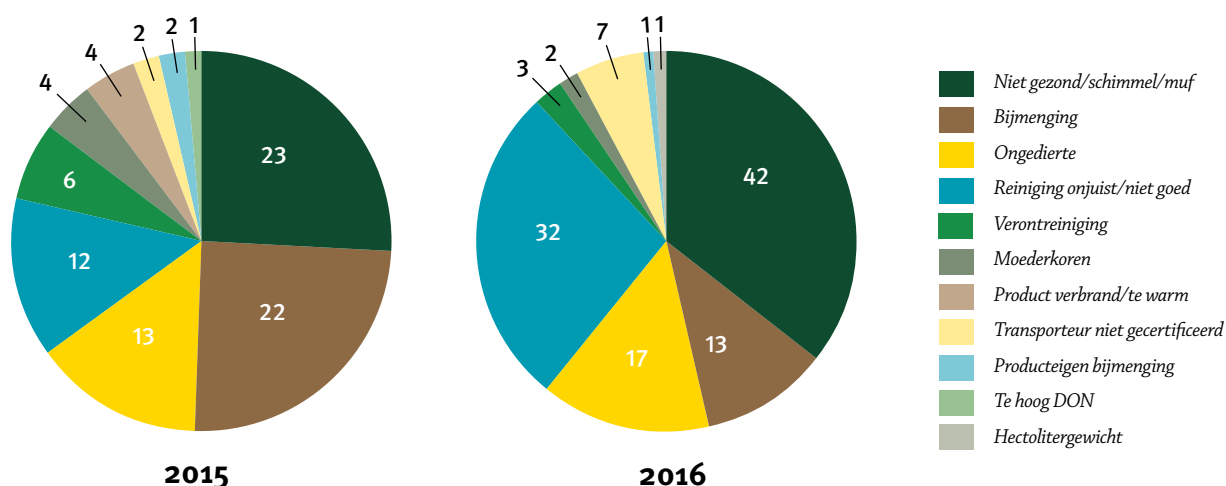
- Overschrijding van wettelijke normen, GMP+-normen en/of actie- en afkeurgrenzen van SecureFeed voor ongewenste stoffen en producten.
- Een *Salmonellabesmetting*.

- Een ongezonde partij (schimmel, broei, rotting, nat, meer dan geringe afwijkende geur etc.).
- Een sterk verhoogde temperatuur, waarbij de volgende richtlijnen zijn aan te houden:
 - granen max. 30°C
 - bijproducten van oliezaden (schroten, schilfers en hullen) max. 50°C
 - bijproducten van granen en alle overige producten max. 40°C
- Een bijmenging hoger dan de wettelijke norm (meer dan 5%).
- Het transport voldoet niet aan de voorwaarden van GMP+.
- De transporteur is niet GMP+-gecertificeerd.
- Voorvrachten en/of reinigingen zijn niet in overeenstemming met de voorwaarden van GMP+.
- De laadruimte is vervuild.

In 2016 ontving SecureFeed, naast de meldingen over 'Geweigerde vrachten', 753 andere meldingen. Dit waren er aanmerkelijk minder dan de 939 van 2015. Deze meldingen kwamen voor het grootste deel van deelnemers (ruim 80%). Opmerkelijk is ook het deel van de meldingen dat rechtstreeks door de leverancier is gedaan (ruim 16%). De meeste meldingen kregen de kwalificatie 'Signaal', namelijk 529. Dit is een daling met 401 stuks vergeleken met 2015. Het aantal 'Alerts' bedroeg 224, 116 meer dan in 2015. De stijging was vooral te wijten aan het hoge aantal meldingen van zearalenon in Zuid-Amerikaanse sojaproducten (144 stuks). Er waren geen calamiteiten. (zie figuren 8 en 9)

Bij meldingen met de kwalificatie 'Signaal' volstonden maatregelen bij een individuele deelnemer van SecureFeed. Bij de 'Alerts' beoordeelde SecureFeed per situatie welke (aanvullende) actie vereist was of dat alleen informatie-uitwisseling met de deelnemers afdoende was. SecureFeed

Figuur 8. Overzicht geweigerde vrachten bij deelnemers naar oorzaak

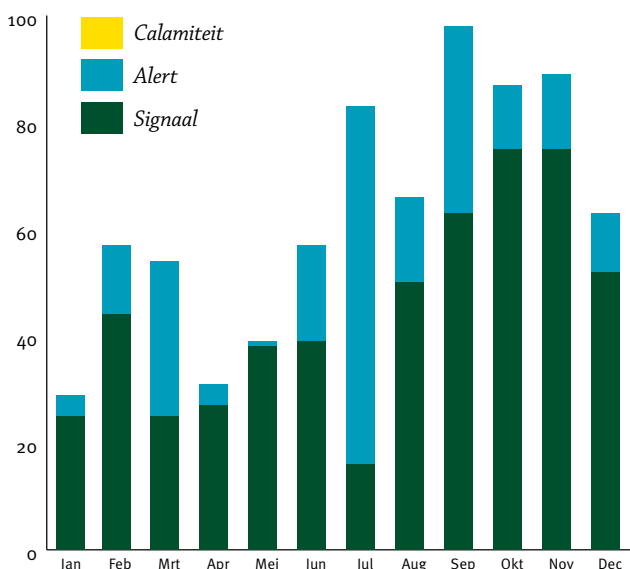

informeerde in die gevallen haar deelnemers met een Alert-bericht, per e-mail of via de gezamenlijke databank.

In geval van een melding van een geweigerde vracht, stuurt SecureFeed haar deelnemers informatie over die vracht. Deelnemers mogen deze vracht niet afnemen, tenzij de leverancier kan aantonen dat het probleem met die vracht is verholpen (bijvoorbeeld een verontreiniging of bijmenging is eruit gezeefd).

De sterke daling van het aantal 'Signalen' was vooral te danken aan de West-Europese graanoogst van 2015. Deze was van aanzienlijk betere kwaliteit dan oogst 2014. Het aantal signalen als gevolg van verhoogde gehalten deoxynivalenol (DON) en zearalenon (ZEA) in Franse en Duitse granen nam daardoor sterk af. Dit weerspiegelt zich in het

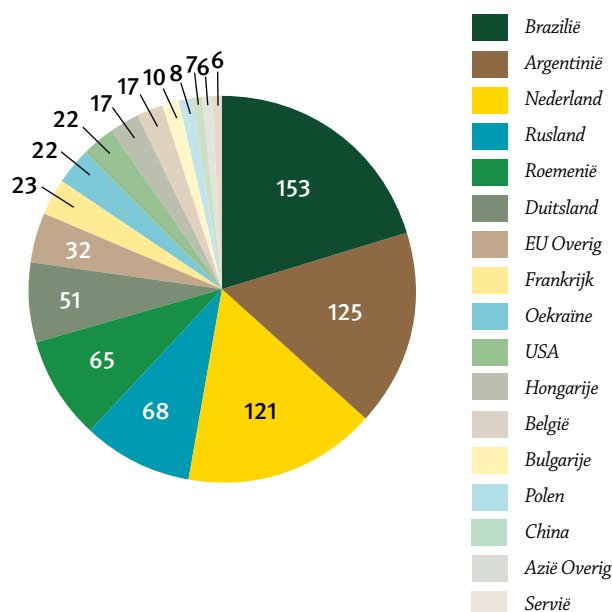
Figuur 9. Aantal meldingen in 2016, onderverdeeld naar Signaal, Alert en Calamiteit

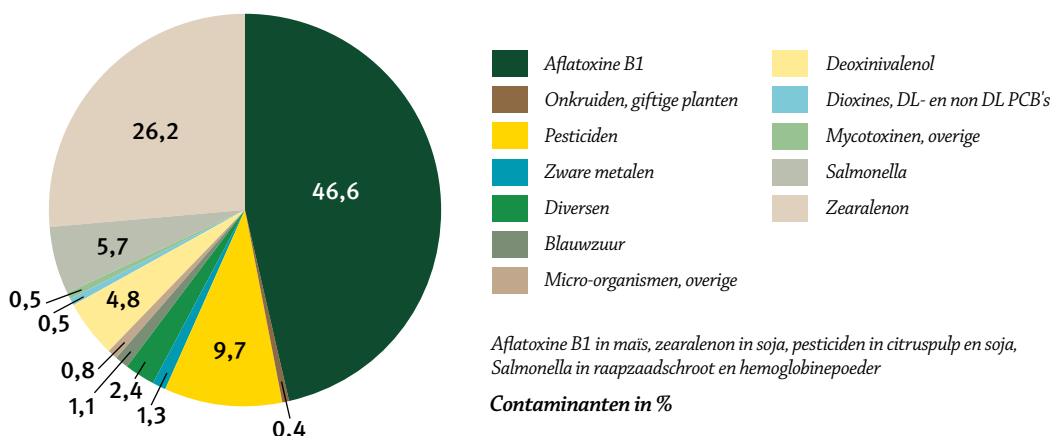
overzicht van de geografische spreiding van meldingen. Waren in 2015 Frankrijk en Duitsland samen goed voor 60,9% van de meldingen, in 2016 was dit slechts 9,9%. Sterk gestegen zijn de meldingen uit Brazilië en Argentinië. Was heel Zuid-Amerika in 2015 goed voor 4,4% van de meldingen, in 2016 namen beide landen 36,9% van de meldingen voor hun rekening. Naast Brazilië en Argentinië leverden ook Nederland en de 'maïslanden' uit Zuid-Oost Europa een belangrijk aandeel aan het aantal meldingen. (zie figuur 10)

Bij de contaminanten speelden in 2016 de eerdergenoemde zearalenon-besmetting in Zuid-Amerikaanse soja-producten en de Aflatoxine in Braziliaanse en Zuid-Oost Europese maïs een belangrijke rol. Relatief nieuw waren de problemen met pesticiden in citruspulp en soja-producten uit Brazilië en de Verenigde Staten. (zie figuur 11)

Figuur 10. Geografische spreiding van de meldingen

Figuur 11. Spreiding meldingen over groepen contaminanten in procenten EWS 2016 - notificaties

In toenemende mate blijkt dat het toelatingsbeleid en de normering voor pesticiden in niet-EU herkomstlanden sterk afwijken van de Europese regels. Dit gekoppeld aan de toegenomen analytische mogelijkheden van laboratoria om ook zeer lage contaminatieniveaus te kunnen meten, leidt tot ernstige verstoringen. In deze gevallen is de diervoeder- en voedselveiligheid zelden in het geding, maar de impact op deelnemers groot. SecureFeed overlegt hierover met ketenpartijen en ontwikkelt voor haar deelnemers tools om tot een verantwoorde beoordeling van contaminaties met pesticiden te komen.

2.3 Monitoringsplan Diervoeders

Monitoring van ingekochte diervoeders op mogelijke contaminanten is een belangrijk onderdeel van het SecureFeed borgingssysteem. SecureFeed stelt een doorlopend Monitoringsplan Diervoeders op, gebaseerd op het risicoprofiel van het diervoeder.

Deelnemers van SecureFeed zijn verplicht om deel te nemen aan het Monitoringsplan. Het aantal monsters dat een deelnemer dient te nemen in dit kader, is afhankelijk van zijn assortiment en het inkoopvolume (tonnen 88% droge stof) van de diverse producten. Elke deelnemer neemt voor het Monitoringsplan jaarlijks minimaal één monster en stuurt dit naar het collectieve laboratorium (bij de keuze voor de collectieve invulling) of een ander laboratorium uit de lijst van geselecteerde laboratoria (bij eigen regie invulling).

De deelnemer beoordeelt zelf de analyserapporten en meldt overschrijdingen van actie- en afkeurgrenzen in de SecureFeed databank. De meldende deelnemer neemt in samenspraak met het secretariaat van SecureFeed acties, indien deze nodig zijn. Daarnaast worden andere deelnemers geïnformeerd via het meldingenoverzicht in de databank. Indien nodig verstuurt SecureFeed een alert, waardoor deelnemers (extra) alert kunnen zijn op specifieke grondstoffen.

— <http://www.securefeed.eu/borgingssysteem/risicoclassificatie-diervoeders>

2.3.1 De resultaten

SecureFeed analyseerde een breed scala aan contaminanten in voedermiddelen en andere diervoeders. Hierbij is onder andere gekeken naar:

- Contaminanten afkomstig van droogprocessen en/of oliën: dioxines, dioxine-achtige PCB's, niet dioxine-achtige PCB's, PAK's, koolwaterstoffen.
- Contaminanten geproduceerd door schimmels die bij de

teelt of opslag van voedermiddelen kunnen voorkomen: mycotoxinen: Aflatoxine B₁, DON, ZEA, fumonisine B, OTA, HT/T₂.

- Bacteriën en schimmels: *Salmonella*, Enterobacteriën, *Clostridium*, moederkoren, schimmels en gisten.
- Restanten van gewasbeschermingsmiddelen: honderden pesticiden.
- Sporen van antimicrobiële middelen: antimicrobiële werking.
- Zware metalen die afkomstig kunnen zijn uit de bodem: arseen, cadmium, fluor, kwik, lood.
- Verontreinigingen met ongewenste fragmenten: restanten van verpakkingsmaterialen, giftige onkruidzaden, botfragmenten.
- Inhoudsstoffen van voedermiddelen die de kwaliteit van diervoeding negatief beïnvloeden: tanninen, glucosinolaten, theobromine, blauwzuur.
- Sporen van eiwitfraude: melamine.

In 2016 kwamen meer dan 140.000 analyseresultaten beschikbaar (voor deelnemers beschikbaar op de website van SecureFeed). In ruim 95% van de gevallen werd de onderzochte contaminant niet (meetbaar) aangetroffen. Bij 0,19% werd een contaminant aangetroffen boven de actiegrens van SecureFeed. Bij minder dan 0,005 % van de analyses lag de gemeten concentratie van de contaminant boven de wettelijke afkeurgrens.

De aanwezigheid van contaminanten boven de actiegrenzen en afkeurgrenzen was zeer beperkt. Het betrof meestal 'onvermijdbare' contaminanten die eigen zijn aan het teeltproces van bepaalde granen (mycotoxinen en moederkoren). SecureFeed gaf met aanvullende monitoringsplannen, de monitoring mycotoxinen in nieuwe oogst granen (zie paragraaf 2.5) en het Aflatoxineprotocol (zie paragraaf 2.6) een zo goed mogelijk beeld van de natuurlijke besmetting op diverse granen in diverse regio's. Deelnemers konden daarmee rekening houden bij de inkoop van hun grondstoffen.

2.3.2 Vervolgacties

SecureFeed neemt in de regel een aantal vervolgacties op resultaten van het monitoringsplan:

1. Overschrijdingen van actie- en afkeurgrenzen worden real-time gedeeld met deelnemers via de SecureFeed databank. Alle deelnemers zijn zo snel op de hoogte van mogelijke problemen.
2. Het secretariaat handelt overschrijdingen van actie- en afkeurgrenzen samen met de leverancier van het betreffende diervoeder af. Dit kan er toe leiden dat de leverancier zijn inkoop, proces of monitoring van het betreffende product aanpast, waardoor toekomstige problemen zijn te voorkomen.

3. Bij herhaalde overschrijdingen van actiegrenzen past SecureFeed het risicoprofiel van een product (de risico-classificatie) of van een herkomstland aan (bijv. bij Aflatoxine B1 in maïs). Hierdoor kunnen deelnemers hun inkoop adequaat aanpassen.
4. Bij knelpunten met wetgeving agendeert SecureFeed het probleem bij autoriteiten en brancheorganisaties, die het dan kunnen aankaarten in Den Haag en/of Brussel.

Er waren twee specifieke punten die in 2016 met name om aandacht vroegen:

- De ongewenste stoffen richtlijn (EU richtlijn 2002/32) loopt soms achter bij ontwikkelingen in de diervoedersector. Met name bij nieuw ontwikkelde producten kan het voorkomen dat een generieke voedermiddelnorm geldt, terwijl gezien het voortbrengingsproces een aangepaste norm geschikter zou zijn. Dit speelt bijvoorbeeld bij fluor in voedermiddelen van minerale oorsprong. Alleen voor enkele expliciet genoemde minerale voedermiddelen geldt een hoge norm, terwijl nieuw ontwikkelde, soortgelijke minerale voedermiddelen onder een lagere, generieke voedermiddelnorm vallen. Dit creëert een ongewenste ongelijkheid in normstelling voor soortgelijke producten.
- Normen voor gewasbeschermingsmiddelen (EU verordening 396/2005) zijn gebaseerd op het gezondheidsrisico voor de mens en op de toepassing van goede landbouwkundige praktijken. Als gewasbeschermingsmiddelen niet zijn genormeerd in de eerdergenoemde ongewenste stoffen richtlijn, zijn de normen uit EU verordening 396/2005 ook van toepassing voor diervoeders, waarbij in de MRL geen vertaalslag is gemaakt naar het mogelijke gezondheidsrisico voor dieren of voor mensen via levensmiddelen van dierlijke oorsprong.

De diervoedersector importeert diverse voedermiddelen van buiten Europa. Ter voorkoming van gewasschade door ongedierte en micro-organismen zoals schimmels worden in de diverse herkomstlanden toegelaten gewasbeschermingsmiddelen toegepast. Sommige van deze middelen zijn in de EU niet toegelaten of kennen alleen een toelating in andere gewassen. In die gevallen stelt de EU als norm vaak de zogenaamde default norm van 0,01 mg/kg vast. Daarbij maakt het niet uit of het pesticide in het land van herkomst is toegelaten, evenmin of dergelijke pesticiden gezondheidsrisico's met zich meebrengen voor het daaruit volgende levensmiddel van dierlijke oorsprong. (zie ook de informatie bij paragraaf 2.2)

2.4 Dioxine-monitoring in leghennen(opfok)voeders

SecureFeed beheert een collectief plan voor de zogeheten Country Note GMP+ BCN-NL2 'Dioxine-monitoring in leghennen(opfok)voeders' van GMP+ International. Dit collectieve plan biedt kleine producenten van deze voeders (< 50.000 ton per jaar) een aantrekkelijke mogelijkheid om aan de verplichtingen van de GMP-standaard te voldoen. Door de samenwerking hoeven deze producenten minder analyses op dioxinen en dioxine-achtige PCB's uit te voeren dan wanneer ieder bedrijf afzonderlijk alle analyses zelf zou moeten laten uitvoeren.

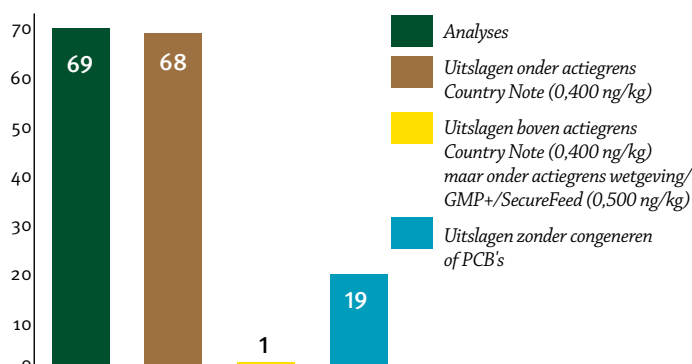
2.4.1 Resultaten dioxine-monitoring

In 2016 participeerden deelnemers met 14 productielocaties aan het collectieve plan voor dioxine-monitoring. Zij produceerden samen ruim 200.000 ton leghennen(opfok)voeders. Deelnemers lieten in totaal 69 monsters analyseren op dioxinen en dioxine-achtige PCB's. Op één monster na bleven alle analyseresultaten onder de actiegrens van de Country Note, te weten 0,4 ng/kg. In één geval overschreed het analyseresultaat de actiegrens van de Country Note: de gevonden waarde bedroeg 0,425 ng/kg. (zie figuur 12).

2.5 Monitoring Mycotoxinen in nieuwe oogst granen

SecureFeed organiseert jaarlijks een monitoringsplan om inzicht te krijgen in de verspreiding en de mate van besmettingen met mycotoxinen in granen. Hoge niveaus van die gifstoffen van schimmels zijn ongewenst in (grondstoffen voor) diervoeders en dus gelden veiligheidsnormen. Bij waarden van mycotoxinen boven de (wettelijke) afkeurgrens, is het graan in geen enkel voeder te verwerken en moet het

Figuur 12. Resultaten analyses Dioxine-monitoring leghennen(opfok)voeders.

buiten de voedselketen blijven (en bijvoorbeeld worden vergist).

Bij waarden boven de actiegrens van SecureFeed is extra alertheid gewenst (zie paragraaf 2.1 voor toelichting op de actie- en afkeurgrenzen). SecureFeed en haar deelnemers gebruiken het overzicht van analysesresultaten bij het bepalen van de risicoclassificatie van voedermiddelen (zie ook paragraaf 1.2) en het vaststellen van eventuele beperkingen in het gebruik van de betreffende granen en/of het herkomstland ervan.

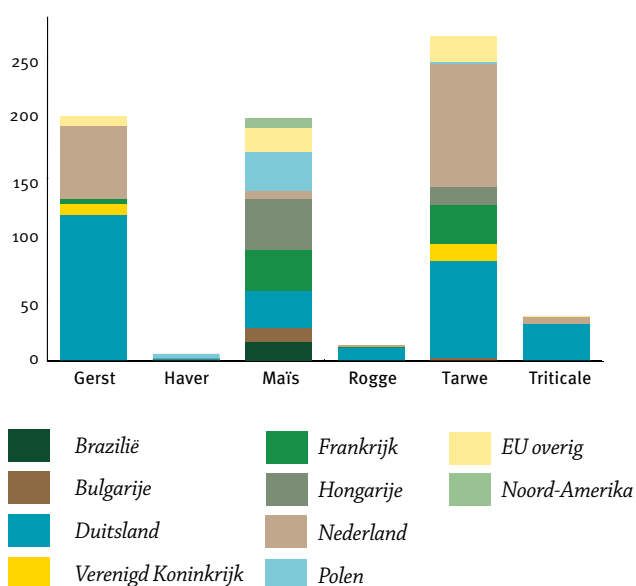
Deelname aan de ‘Collectieve Monitoring Mycotoxinen in nieuwe oogst granen’ is vrijwillig. Als wederdienst voor het aanleveren van analysesresultaten ontvangen de deelnemende bedrijven gedurende het oogstseizoen (juni – oktober) regelmatig een overzicht van de aangetroffen gehalten mycotoxinen in granen.

2.5.1 Resultaten Mycotoxinen-monitoring

In 2016 participeerden 19 SecureFeed-deelnemers aan de Collectieve Monitoring Mycotoxinen in nieuwe oogst granen. Ze stuurden analysesresultaten van 724 monsters in. In geen enkel geval was er sprake van een overschrijding van een wettelijke norm. Overschrijding van actiegrenzen kwam iets vaker voor (zie figuren 13 t/m 15):

- 22 verhoogde Aflatoxine B1-gehalten in maïs.
- 20 verhoogde DON-gehalten in tarwe.
- Tien verhoogde ZEA-waarden, vooral in tarwe, maar ook twee maal in maïs en één keer in gerst.
- Eén verhoogd moederkoren-gehalte in rogge.

Figuur 13. Uitgevoerde analyses op mycotoxine naar gewas per herkomstland

Partijen graan met een te hoge waarde mycotoxinen zijn niet geschikt voor rechtstreekse vervoeding. Bij waarden boven de actiegrens is extra alertheid vereist. Zowel SecureFeed als individuele diervoederbedrijven nemen die analysesresultaten mee in hun risicobeoordeling. Dit kan betekenen dat een voedermiddel in een ander risicoklasse komt (Laag, Midden of Hoog) en dat extra controle c.q. monitoring wordt toegepast. Dit houdt bijvoorbeeld in dat voedermiddelen uit risicoklasse Midden of Hoog alleen in mengvoeders worden verwerkt als de analyse-uitslag bekend is en deze een gunstig resultaat laat zien. Het kan ook betekenen dat een voedermiddel van een herkomst uit een zeker oogstjaar niet bruikbaar is voor specifieke diervoeder-toepassingen.

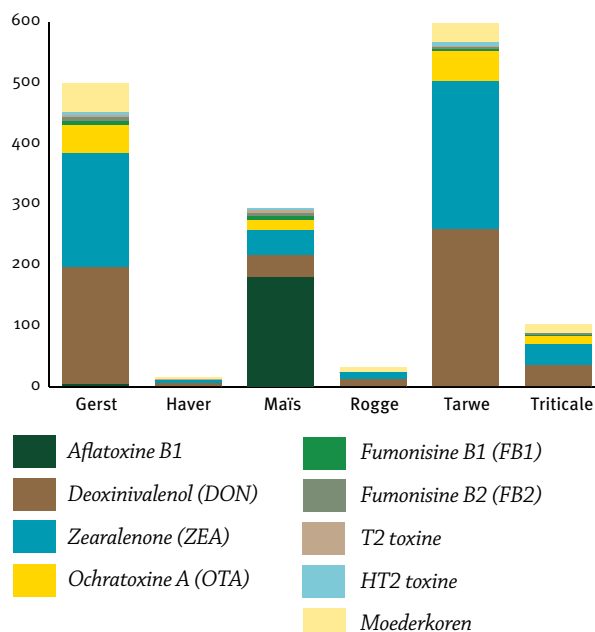
Bij de risicobeoordeling en een eventuele aangepaste risicoclassificatie spelen onder meer mee:

- De hoogst aangetroffen piekwaarde van een contaminatie.
- De gemiddelde contaminatie over alle analyses.
- Het aantal/percentage waarin geen contaminatie is aangetoond.

2.6 Beheersing Aflatoxine B1 in maïs en maïsproducten

Aflatoxine in maïs en maïs(bij)producten vormt een risico voor de voedselveiligheid van zuivelproducten. Om de voedselveiligheid op een hoog niveau te borgen, heeft SecureFeed een eigen protocol ontwikkeld:

Figuur 14. Uitgevoerde analyses op mycotoxine per gewas

'Beheersing Aflatoxine B1 in maïs en maïsproducten'. Dit is een aanvulling op de wettelijke bepalingen en de GMP+-verplichting. Belangrijke onderdelen van dit protocol zijn de monstername en de analyse van Aflatoxine B1 in maïs en maïs(bij)producten én de wekelijkse Aflatoxine-verificatie in melkveevoeders door producenten van melkveevoeders.

2.6.1 Aflatoxine in maïs

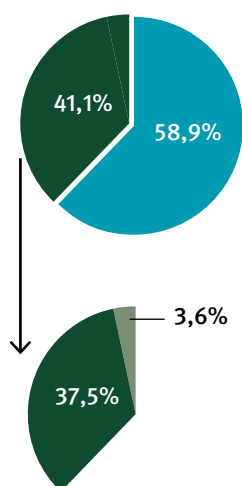
In 2016 ontving SecureFeed analyseresultaten van 1.387 partijen maïs en maïs(bij-)producten. De eerste helft van het jaar betrof het maïs van oogst 2015. De tweede helft ging het vooral om oogst 2016. 67 analyses werden aangeleverd door leveranciers en 1.320 door deelnemers. Het betrof uitsluitend analyses van maïs. In ruim tweederde van de gevallen werd geen Aflatoxine B1 aangetroffen. Zoals *figuur 16* laat zien, lag bij circa 5% de waarde tussen de detectielimiet en de actiegrens en bij ruim 25% lag de waarde tussen de actiegrens en de afkeurgrens in. Bij drie analyses (0,2%)

kwam een waarde boven de afkeurgrens van 20 ppb (0,020 mg/kg) in beeld. Dit waren partijen maïs van oogst 2016 uit Brazilië. Daarop ondernamen SecureFeed en haar deelnemers actie. Opvallend was verder de gemengde herkomst van Hongaars-Roemeense maïs. Dit betrof een zeeschip, de 'Triton Seagull' met gemengd Hongaarse en Roemeense maïs van matige kwaliteit.

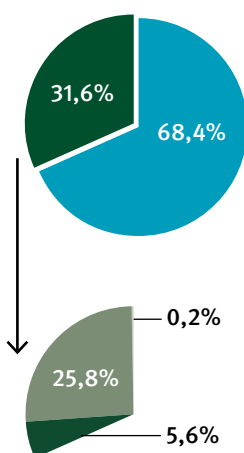
2.6.2 Aflatoxine in melkveevoeder

In 2016 produceerden in totaal 58 deelnemers mengvoeders voor melkvee. Zij waren verplicht om wekelijks een monster mengvoeder voor melkvee met een hoog aandeel maïs en maïs(bij-)producten te laten analyseren op de aanwezigheid van Aflatoxine B1. In geen enkel monster melkveevoeder werd de wettelijke norm van 5 ppb (0,005 mg/kg) overschreden. Eenmaal werd de SecureFeed afkeurgrens van 2,5 ppb overschreden. In het overgrote deel van de 2.897 onderzochte monsters werd geen Aflatoxine aangetroffen. (zie *figuur 17*)

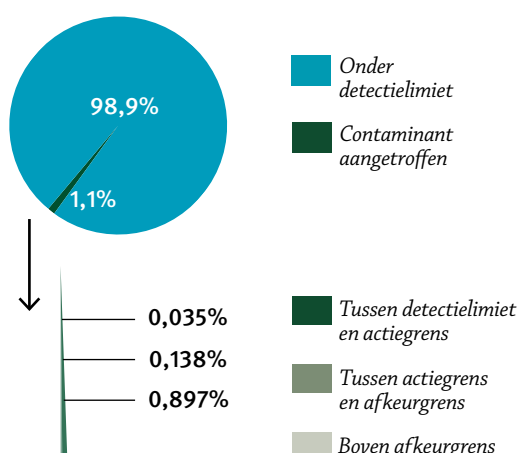
Figuur 15. Mycotoxinen in nieuwe oogst granen

Figuur 16. Resultaten analyses Aflatoxine B1 in maïs(bij)producten

Figuur 17. Analyseresultaten Aflatoxine in mengvoeder voor melkvee

2.7 Inventarisatie *Salmonella* prevalentie

SecureFeed inventariseert halfjaarlijkse de *Salmonella*-besmettingen die zijn gevonden in de bedrijfseigen monitoring van mengvoerders van de deelnemers. De bacterie komt veelvuldig voor in het milieu en bij dieren en er bestaan vele types, waarvan een aantal 'kritisch' is en ziekmakend kan zijn voor dieren en/of mensen. De inventarisaties laten zien dat de *Salmonella* prevalentie in mengvoerders aanhoudend laag is. Op een totaal van meer dan 15.000 analyses werd

bij 15 monsters *Salmonella* aangetroffen (0,10%, zie tabel 9).

De prevalentie lijkt gelijk aan of zelfs lager dan die in voorgaande jaren (0,18% in 2015, 0,17% in 2014 en 0,35% in 2013). Door het real-time meldsysteem van *Salmonella*-besmettingen in de SecureFeed databank zijn deelnemers sinds januari 2016 sneller op de hoogte van eventuele *Salmonella*-besmettingen van grondstoffen, waardoor zij hun inkoop of verwerking kunnen aanpassen. Hiermee draagt SecureFeed bij aan een adequate borging van de voeder- en voedselveiligheid.

Tabel 9. *Salmonella* prevalentie

Mengvoeder	2015				2016			
	Totaal (N)	Negatief (N)	Positief (N)	Positief (%) (prevalentie)	Totaal (N)	Negatief (N)	Positief (N)	Positief (%) (prevalentie)
Pluimvee (behandeld/verhit)	5.390	5.389	1	0,02	4.520	4.518	2	0,04
Pluimvee (onbehandeld/onverhit)	4.613	4.602	11	0,24	5.919	5.901	18	0,30
Pluimvee totaal	10.003	9.602	12	0,12	10.439	10.419	20	0,19
Varkens	2.741	2.740	1	0,04	2.975	2.971	4	0,13
Rundvee	2.003	2.001	2	0,10	1.865	1.861	4	0,21
Overig	552	552	0	0	641	641	0	0
Totaal	15.299	15.284	15	0,10	15.920	15.892	28	0,18

N: aantal onderzochte monsters (aanwezig in 25 gram)

Prevalentie (%): aantal positief/aantal totaal

De organisatie van SecureFeed

Hoofdstuk 3

SecureFeed is als onpartijdige stichting statutair opgericht op 1 juli 2014. In het najaar van 2014 is de bedrijfsorganisatie uitgewerkt. SecureFeed is operationeel sinds 1 januari 2015. Dit hoofdstuk beschrijft onder meer de waarden, de opbouw en de werkwijze van de organisatie.

3.1 Visie en missie

De visie van SecureFeed is verwoord in onze kernwaarden, kerndoelen en ambitie.

De kernwaarden zijn:

- Onpartijdig;
- Risicobewust & omgevingsbewust;
- Regisseur;
- Alert & daadkrachtig;
- Open & verbindend.

De kerndoelen zijn:

- SecureFeed ontwikkelt en beheert een borgingssysteem voor de voedselveiligheid van voedermiddelen, mengvoeders en toevoegingsmiddelen die haar deelnemers rechtstreeks aan veehouders leveren.
- SecureFeed werkt als onpartijdige organisatie samen en stemt af met (keten)partners en externe partijen en creëert een vertrouwensrelatie tussen hen en haar deelnemers.
- SecureFeed versterkt het risicobewustzijn en de risicoaanpak bij haar deelnemers en bij (keten)partners in de dierlijke productieketens en externe partijen in hun omgeving.
- SecureFeed regisseert bij calamiteiten een daadkrachtige aanpak die de borging van de voedselveiligheid verzekert en bijdraagt aan integriteit en stabiliteit van en vertrouwen in de productieketens van vlees, zuivel en eieren.

De ambitie luidt:

SecureFeed ambieert dat het risicobewustzijn en de risicoaanpak van haar deelnemers en de voedermiddelen, mengvoeders en toevoegingsmiddelen die zij leveren van meerwaarde zijn voor veilig en vertrouwd voedsel van dierlijke oorsprong.

De missie is:

SecureFeed werkt aan vertrouwd veilig voedsel van dierlijke oorsprong. Met tijdige onderkenning van risico's en het nemen van passende maatregelen borgt SecureFeed samen met haar deelnemers de voedselveiligheid van voedermiddelen, mengvoeders en toevoegingsmiddelen die rechtstreeks aan veehouders worden geleverd. Als onpartijdig aanspreekpunt voor deelnemers, ketenpartners en externe partijen zorgt SecureFeed voor onderling contact, afstemming en openheid. Door kennis en ervaring te delen zijn risico's verder te reduceren en is bij calamiteiten een daadkrachtige aanpak te regisseren. De verdienste is vertrouwen in en integriteit en stabiliteit van de productieketens van vlees, zuivel en eieren. Zo geeft SecureFeed invulling aan 'caring for food safety'.

3.2 Context wet

De Europese Algemene Levensmiddelen Verordening (178/2002) biedt het wettelijk kader voor bedrijven die diervoeders produceren, vervaardigen, verwerken, opslaan, vervoeren of distribueren. De wettelijke verantwoordelijkheid en verplichtingen houden in dat diervoeders voldoen aan de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving en veilig zijn. Het is niet toegestaan onveilige diervoeders in de handel te brengen of te voeren aan dieren die worden gehouden voor voedselproductie. Hierbij beschouwt de wet diervoeders onveilig voor gebruik als ze nadelige effecten hebben op de dierlijke of menselijke gezondheid. Of als ze levensmiddelen van dierlijke oorsprong onveilig maken voor menselijke consumptie. De wet geeft verder voorschriften voor traceerbaarheid van diervoeders en vereiste maatregelen als een diervoeder onveilig blijkt te zijn: uit de handel nemen, vernietigen en melding maken bij de NVWA.

— <http://www.nvwa.nl/onderwerpen/diervoeder>

3.3 Samenwerking met GMP+ International

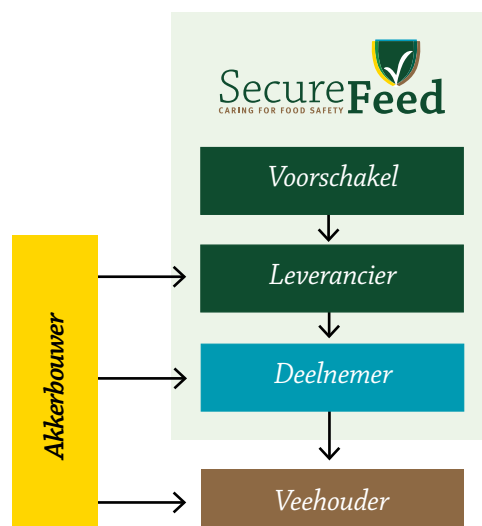
Private certificatieschema's helpen bedrijven te voldoen aan de wettelijke kaders. De diervoedersector werkt voor diervoeder-veiligheid met het schema GMP+ Feed Safety Assurance (GMP+ FSA) van GMP+ International. Dit gaat uit van een ketenbenadering: gecertificeerde bedrijven doen alleen zaken met bedrijven in de keten van productie en transport die ook GMP+ FSA-gecertificeerd zijn. De certificatievoorschriften verplichten onder meer het beoordelen van risico's van gebruikte diervoedergrondstoffen alsmede de leveranciers ervan en de monitoring van (grondstoffen voor) voedermiddelen op potentiële gevaren en risico's. SecureFeed biedt aan bedrijven in de diervoederketen de gelegenheid die verplichting gezamenlijk in te vullen.

In de dagelijkse praktijk hebben GMP+ International en SecureFeed al veelvuldig contact en afstemming over de beheersing van risico's bij diervoederbedrijven en, als het aan de orde is, bij incidenten met (grondstoffen voor) diervoeders. Om efficiënt invulling te geven aan eisen die beide organisaties stellen aan hun deelnemers, besloten SecureFeed en GMP+ International in oktober 2016 om intensiever te gaan samenwerken. De samenwerking – die in de loop van 2017 gefaseerd en concreet invulling krijgt – richt zich vooral op het uitwisselen van gegevens en informatie, waarbij de organisaties hun eigen onafhankelijkheid en zelfstandigheid behouden. Ze kijken daarbij ook naar betere aansluiting van werkprocessen en databanken.

3.4 Werkterrein

SecureFeed staat voor de borging van de diervoeder- en voedselveiligheid van producten die deelnemers rechtstreeks leveren aan veehouders. Het gaat om onder meer fourage, vochtrijke bijproducten, enkelvoudige voedermiddelen, mengvoeders en mineralenvoeders. SecureFeed ontwikkelt en beheert een gezamenlijk systeem voor monitoring en risicobeoordeling van grondstoffen en de leveranciers ervan. De scope van deze (risico)beoordeling en monitoring omvat daarmee de deelnemers van SecureFeed en hun Leverancier-Product-Combinaties (LPC's). Bij LPC's met een hoog risicoprofiel zijn ook de voorschakels in beeld. Dit zijn initiële producenten van het voedermiddel. (zie figuur 18)

Figuur 18. De scope van SecureFeed

3.5 Meerwaarde voor deelnemer en ketenpartner

SecureFeed wil procedures en systemen die de diervoeder- en voedselveiligheid borgen naar een hoger niveau brengen. Door met (aspirant)deelnemers, ketenpartners en externe partijen samen te werken, activiteiten af te stemmen en informatie en kennis uit te wisselen, levert SecureFeed meerwaarde als 'lerende organisatie'. Samenwerking binnen SecureFeed maakt dat deelnemers de voedermiddelen en de leveranciers ervan efficiënter en intensiever kunnen beoordelen op actuele, potentiële gevaren en risico's. De gezamenlijke (analyse)resultaten geven meer inzicht in bestaande situaties en nieuwe ontwikkelingen dan wanneer ieder bedrijf individueel te werk zou gaan. De collectieve risicobeoordeling en monitoring biedt individuele bedrijven

handvatten om de eigen risicobeheersing te versterken. Het zorgt ook voor (veer)kracht om (potentiële) calamiteiten samen te beheersen. En waar nodig treft SecureFeed op eigen initiatief vroegtijdige maatregelen. Basisvoorwaarde voor onze meerwaarde is uitwisseling van kennis en informatie; tussen deelnemers onderling, met ketenpartners in dierlijke productieketens en met externe partijen als autoriteiten en overheden. Die uitwisseling geeft zicht op de werkwijze (van deelnemers) van SecureFeed en op de resultaten ervan. Deze geeft ook inzicht in de keuzes van SecureFeed (met achterliggende dilemma's en argumentatie) en zorgt voor afstemming binnen het eigen systeem en een betere afstemming met kwaliteitssystemen van ketenpartners.

De uitwisseling is de basis voor verdere invulling van de ketenborging, de toename van het (onderling) vertrouwen en de versterking van de veiligheidscultuur. Eisen en maatregelen alleen zijn namelijk niet voldoende om de diervoeder- en voedselveiligheid te borgen. Het vertrekpunt is een goede mentaliteit ('mindset') over het waarom van de risicobeheersing met bijbehorende maatregelen. Dat zorgt bij individuele bedrijven voor meer scherpzint om de eigen aanpak voortdurend te verbeteren en om anderen te helpen bij hun aanpak en hen hierop aan te spreken.

Zo wil SecureFeed als onpartijdige stichting haar regiefunctie vervullen:

- Met organiserend en lerend vermogen ter versterking van de risicobeheersing.
- Met corrigerend vermogen om calamiteiten te voorkomen dan wel snel te pareren en om fraude uit te bannen.

3.6 Bestuurlijke organisatie

De organisatiestructuur is weergegeven in *figuur 19*.

3.6.1 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur, op de algemene gang van zaken bij SecureFeed en op de invulling en naleving van het voedselveiligheidsbeleid. De RvT gaat ook over het benoemen van bestuursleden en functioneert als klankbord voor bestuur, directeur en Technische Commissie. Verder worden bestuursbesluiten over beleidskwesties inzake voedselveiligheid, over schorsing of intrekking van de erkenning van deelnemers en over vaststelling van begrotingen, jaarrekeningen en jaarplannen aan de RvT ter goedkeuring voorgelegd. In 2016 had de RvT de volgende samenstelling: R. van Eck (voorzitter), A.C.M. Loos, C. Roordink en M.C.T. Scholten.

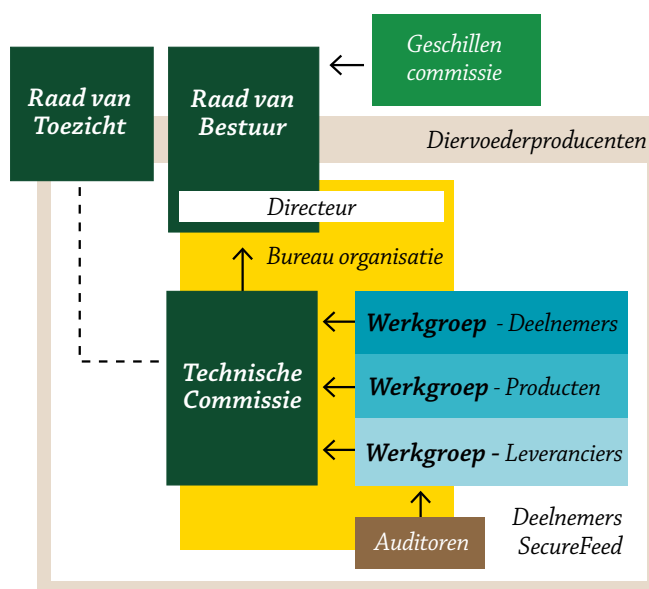
3.6.2 Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur (RvB) bestuurt de Stichting SecureFeed en benoemt onder meer de directeur. De RvB houdt toezicht op uitvoering van het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken binnen de stichting. Ook stelt ze onder meer het beleidsplan, de begroting, het Deelnemersreglement en de jaarlijkse bijdrage van deelnemers vast. Verder besluit de RvB over toe- en uittreding van deelnemers en het eventueel opleggen van sancties conform het Deelnemersreglement. De RvB bestond in 2016 uit de volgende leden: R.C. Robbertsen (onafhankelijk voorzitter), J. Schuttert (vice-voorzitter), H. de Vor (penningmeester), A. Uittenboogaard, G.J. Wielink, P. van Vuren en R. Tijssens.

3.6.3 Technische Commissie

De Technische Commissie (TC) heeft een belangrijke taak bij de ontwikkeling, evaluatie en uitvoering van het Borgingsysteem van SecureFeed. Ze geeft het bestuur gevraagd en ongevraagd advies over kwesties die te maken hebben met voedselveiligheid, met de inhoud van kwaliteitsstandaarden en met de scope van SecureFeed. De TC adviseert verder over de voorwaarden voor en de invulling van de beoordeling van (nieuwe) deelnemers, van diervoeder producten en van leveranciers. Ook adviseert de TC de Raad van Toezicht over het schorsen en royeren van deelnemers en in geval van calamiteiten over de te nemen beheersmaatregelen. De TC bestond eind 2016 uit: M. Hessing (voorzitter), Y. Yntema (vicevoorzitter), A. Getkate, I. Gielen, H. Verheul, W. van den Berg en D. van Manen.

Figuur 19. *Organisatiestructuur*

3.7 Herijking besluitvormingsprocessen

Na de start begin 2015 groeide SecureFeed hard. Zowel het aantal deelnemers als het aantal Leverancier-Product-Combinaties nam toe, en daarmee ook het aantal beoordelingen. Er zijn daarmee veel grote stappen gezet, maar de groei gaf op een aantal punten spanning op de uitvoering van de werkzaamheden. Medio 2016 besloot de Raad van Bestuur om het werkproces van SecureFeed door het externe bureau WagenaarHoes tegen het licht te houden.

Deze externe analyse resulteerde in adviezen voor aanpassing van werkprocessen en van de verhouding tussen en verantwoordelijkheden van de diverse organisatiedelen. Het leidde tot een nieuwe organisatiestructuur (zie *organogram, figuur 19*). Ook is kritisch gekeken naar de benutting van de waardevolle informatie die SecureFeed en haar deelnemers gezamenlijk genereren. Het gaat daarbij onder andere om trendanalyses van meldingen en resultaten van monitoring en de testen met Tracking & Tracing.

In de aangepaste werkprocessen komt meer nadruk te liggen op activiteiten en informatievoorziening die toegevoegde waarde hebben voor de risicobeoordeling en –beheersing van de deelnemers. Om in werkprocessen de focus te houden op het lerend vermogen van de organisatie, ontwikkelt de Technische Commissie jaarlijks voortaan een beleidsvisie die in samenspraak met het secretariaat en de werkgroepen van een concreet werkplan worden voorzien. De Raad van Bestuur stelt ze vervolgens beide vast.

3.8 Secretariaat

De structuur van de bureauorganisatie is weergegeven in *figuur 20*. In 2016 werkten de volgende personen bij het secretariaat van SecureFeed: J.L. Atzema (programma-medewerker), K. Bron (secretaresse; vanaf oktober), F.A.J. Gort (programmamanager Product), N. de Graaff (programmamedewerker), F.D. Jorna (directeur), M.F. Loefs (programmamanager Deelnemers), B. Meijers (secretaresse tot juli), M.H.M Smits (programmanager Leveranciers), J. Straver (programma-medewerker), L. Vos (programma-medewerker) en R.C.G. van Don (beleidssecretaris).

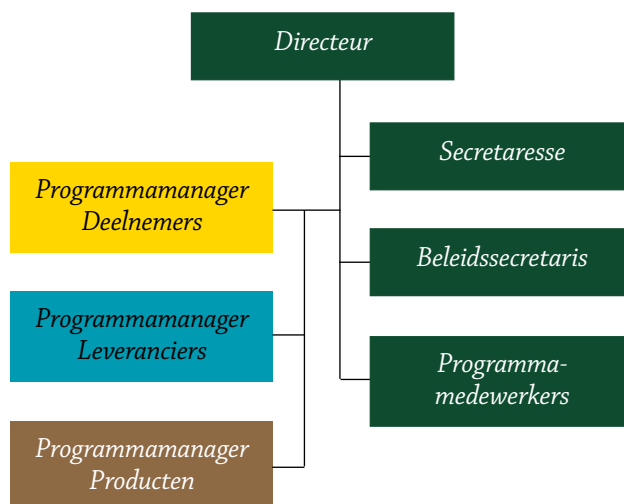
3.8.1 Werkgroepen

Het secretariaat krijgt ondersteuning van drie werkgroepen. Deze adviseren directie en secretariaat inhoudelijk over de ontwikkeling, voorbereiding, invulling, uitvoering en evaluatie van de drie kernprogramma's van SecureFeed:

Deelnemers-, Leveranciers- en Productbeoordeling. In samenspraak met de programmamanagers stellen de werkgroepen adviezen op voor de Technische Commissie, bestuur en/of directie en geven ze opvolging aan genomen besluiten en actiepunten. De werkgroep-voorzitters zijn lid van de Technische Commissie.

- **De werkgroep Deelnemersbeoordeling** brengt advies uit over de beoordelingssystematiek van de deelnemers van SecureFeed en het bijbehorende toetsingskader dat Certificerende Instellingen hiervoor gebruiken. Ook bereidt de werkgroep de jaarlijkse Tracking & Tracing-testen voor en evalueert ze uitkomsten van deze toetsen en van deelnemersaudits.
- **De werkgroep Leveranciersbeoordeling** brengt advies uit over het opstellen van het auditplan en het toetsingskader voor audits van leveranciers en voorschakels. De werkgroep voert een beoordeling uit op rapportages van de leveranciersaudits en evalueert jaarlijks het auditplan. Verder adviseert deze over kwaliteitscriteria van en opleidingsprogramma voor auditoren. Ook beoordeelt de werkgroep de risicoprofielen van leveranciers die nieuw in de databank van SecureFeed zijn aangemeld.
- **De werkgroep Productbeoordeling** brengt advies uit over de risicoclassificatie van (nieuwe) diervoeders die zijn aangemeld in de databank van SecureFeed en zorgt voor een jaarlijkse update van alle risicoprofielen. Ook beoordeelt en evalueert deze werkgroep het jaarlijkse Monitoringsplan van SecureFeed en adviseert over de kwalificatiecriteria en keuze voor laboratoria en analysemethoden.

Figuur 20. Bureauorganisatie

3.9 Communicatie

Communicatie is cruciaal voor het realiseren van de kern-doelen en het nastreven van de missie en de ambitie. Als onpartijdig aanspreekpunt voor deelnemers, ketenpartners en externe partijen zorgt SecureFeed voor onderling contact, afstemming en openheid. De organisatie werkt aan de onderlinge vertrouwensrelatie. Door kennis en ervaringen te delen, wil SecureFeed risico's verder reduceren en bij calamiteiten regie voeren op een daadkrachtige aanpak. Ook meer risicobewustzijn bij (medewerkers van) bedrijven binnen de branche en hun directe werkrelaties is daarbij een streven. Informatievoorziening en -uitwisseling zijn hiervoor het cement: dit zorgt voor een sterkere veiligheids-cultuur en draagt bij aan vertrouwen. (zie figuur 21)

De informatie omvat onder meer de gehanteerde werkwijze en procedures en rapportages zoals:

- Verplichte meldingen van overschrijdingen van actie- en afkeurgrenzen.
- Verplichte meldingen van geweigerde vrachten of andere situaties waarbij de diervoeder- en/of de voedselveiligheid in het geding kan zijn.
- Resultaten van de monitoringsplannen.
- Resultaten uit het jaarlijkse auditplan voor leveranciers.
- Resultaten van de verplichte jaarlijkse tests van de Tracking & Tracing.

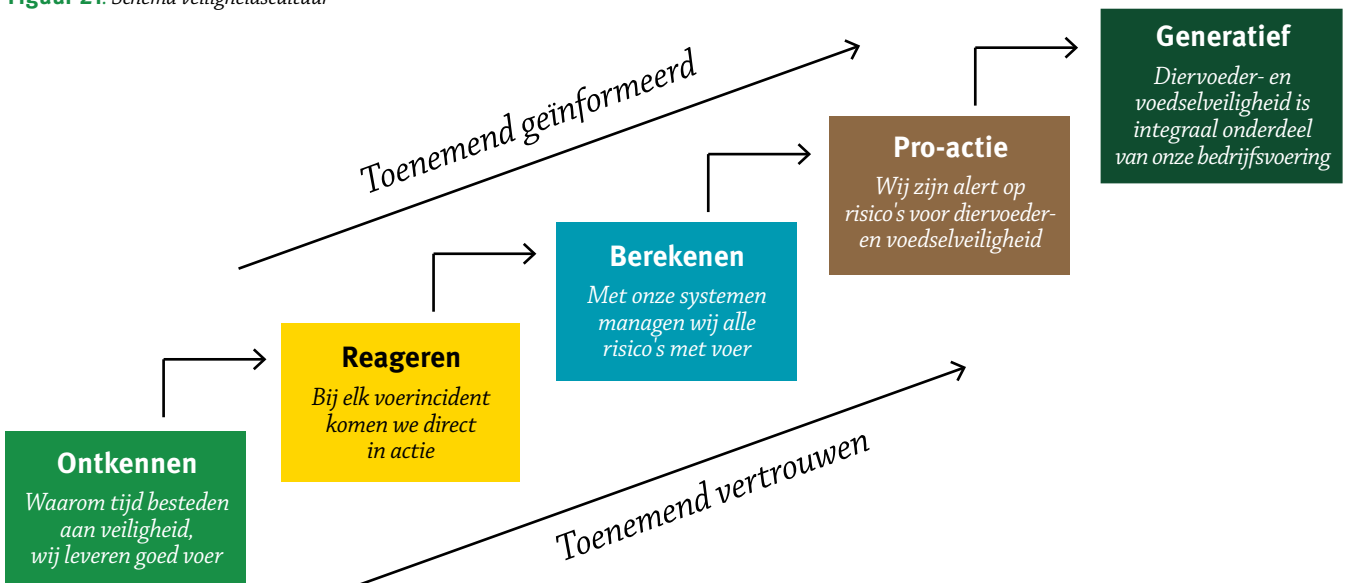
In 2016 organiseerde SecureFeed zes bijeenkomsten voor haar deelnemers, voor informatie-uitwisseling over de werkwijze en procedures van SecureFeed.

In december organiseerde SecureFeed een 'Toogdag' voor de leden van alle interne gremia ter afsluiting van de herijking van het besluitvormingsproces. Daarnaast bestond de Toogdag uit een terugblik op de behaalde resultaten van 2016 en een presentatie van de nieuwe beleidsvisie van de Technische Commissie en het Werkplan 2017. De Toogdag bood een uitstekende gelegenheid voor de leden van de Raad van Bestuur, Raad van Toezicht, Technische Commissie en de werkgroepen om kennis en ervaringen uit te wisselen over elkaars werkvelden binnen SecureFeed en het vaststellen van gezamenlijke doelstellingen voor de toekomst.

In 2016 ontving SecureFeed ruim 750 meldingen van situaties waarbij de diervoeder- of voedselveiligheid in het geding kon zijn (zie paragraaf 2.2 voor een meer uitgebreide toelichting). Die informatie is gebruikt om, onder meer, de risicoprofielen van voedermiddelen actueel te houden, de monitoring waar nodig aan te passen en/of om andere (aspirant)deelnemers te waarschuwen extra alert te zijn. Een enkele keer waren bij bedrijven extra maatregelen vereist, om vroegtijdig de risicobeheersing aan te scherpen of om (grondstoffen voor) voedermiddelen die niet geschikt bleken te zijn voor (verwerking tot) diervoeders buiten de voedselketen te brengen.

SecureFeed houdt zijn (aspirant)deelnemers op de hoogte van ontwikkelingen via Updates. In 2016 zijn er 41 verzonden. Als (een melding van) een situatie verhoogde waakzaamheid vereist bij (een deel van) de deelnemers, dan verstuurt SecureFeed een Alert. In 2016 gebeurde dat elf keer. Daarnaast publiceerde SecureFeed diverse nieuwsberichten op haar website.

Figuur 21. Schema veiligheidscultuur

3.10 Financiën

In 2016 waren de auditkosten en de baten van SecureFeed (bestaande uit deelnemersbijdragen, toetredingsbijdragen en de bijdrage voor de collectieve uitvoer van het monitoringsplan), fors hoger dan in 2015. Dit was het gevolg van de sterke groei in het aantal deelnemers.

Het secretariaat van SecureFeed is versterkt met een programma-medewerker met expertise op het gebied van monitoring en productbeoordeling en met een beleidssecretaris. Het aantal medewerkers groeide zo in 2016 van 5,6 naar 7,2 fte. Dit vertaalt zich in een toename van de personele kosten aan de lastenzijde van de exploitatierekening.

De langlopende schulden zijn in 2016 ingelost. Het positieve resultaat is deels toegewezen als bestemmingsreserve voor de ontwikkeling van de databanken en de website van SecureFeed en als langere termijn voorziening voor personele inzet. Het resterende deel vloeit terug naar de deelnemers naar rato van hun bijdrage, aangezien SecureFeed geen winstoogmerk heeft.

3.10.1 Deelnemersbijdragen

De (aspirant)deelnemers dragen de kosten van de werkorganisatie. De Raad van Bestuur stelt de verschuldigde bijdrage jaarlijks vast. Deze is opgebouwd uit drie delen:

- Vaste bijdrage per deelnemer.
- Bijdrage per ton diervoeder die de deelnemer omzet in het jaar (o.b.v. 88% DS).
- Bijdrage per aangemelde Leverancier-Product-Combinatie (LPC).

In 2016 kregen deelnemers die lid zijn van de brancheorganisaties Hisfa of Nevedi voor de laatste keer 50% korting op de vaste bijdrage. In 2017 zal deze korting komen te vervallen. Tegelijkertijd wordt de hoogte van de vaste bijdrage gehalveerd. De facto maakt SecureFeed daardoor geen onderscheid meer tussen deelnemers op basis van hun lidmaatschap van een brancheorganisatie.

Nieuwe deelnemers betalen in het eerste jaar een toetredingsbijdrage. Daarnaast belast SecureFeed de kosten van de toetredingsaudit door.

— <http://www.securefeed.eu/deelnemers/tarieven>

Tabel 10. Balans SecureFeed

Per 31 december	2016	2015
Activa	€	€
Vaste activa	10.389	10.366
Vlottende activa	532.429	869.807
Liquide middelen	536.318	150.944
Totale activa	1.079.136	1.031.117
Passiva	€	€
Bestemmingsreserves	430.000	295.000
Vrije reserve	63.374	23.374
Langlopende schulden	0	135.871
Kortlopende schulden	585.762	576.872
Totale passiva	1.079.136	1031.117

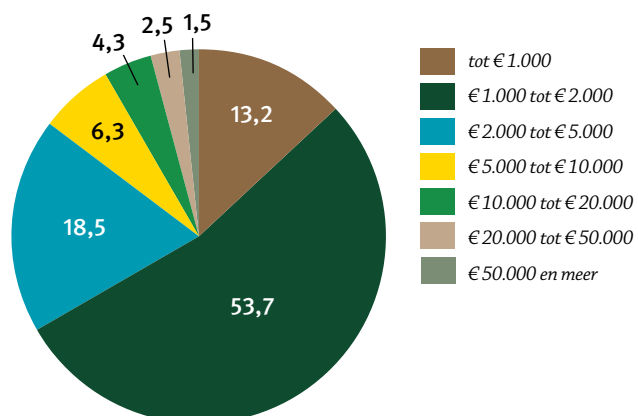
Tabel 11. Exploitatierekening SecureFeed

	2016	2015
Baten	€	€
Netto baten	1.962.325	1.910.517
Auditkosten	644.404	484.259
Bruto winst	1.317.921	1.426.258
Lasten	€	€
Personeelskosten	678.972	621.201
Afschrijvingen	2.956	2.454
Overige lasten	460.690	477.937
Rentelasten en soortgelijke kosten	303	281
Totale lasten	1.142.921	1.101.873
Saldo baten en lasten	175.000	324.385

Bestemming saldo baten en lasten

Bestemmingsreserves	175.000	295.000
Vrije reserve	0	29.385

Figuur 22. Verdeling lasten over deelnemers via bijdrage in procenten

Stichting SecureFeed

Postadres:

Postbus 81
6700 AB Wageningen

Bezoekadres:

Agro Business Park 1
6708 PV Wageningen

Telefoon en fax:

T +31 85 77 319 45
F +31 85 77 319 46

E-mail: info@securefeed.eu

Twitter: @Secure_Feed

Website: www.securefeed.eu

Concept en realisatie: JEEN